

УДК 811.134.2'27:808.5

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 15.08.2021 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 20.08.2021 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 100 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.40.07>

РЕСЕМАНТИЗАЦІЯ В РОМАНІ «САД ЕМЕРСОНА» (“EL HUERTO DE EMERSON”) ЛУЇСА ЛАНДЕРО

Олена Юріївна Сайфутдінова (Львів, Україна)

olena.sayfutdinova@lnu.edu.ua

кандидат філологічних наук,

катедра французької філології

Львівський національний університет імені Івана Франка

(Міністерство освіти і науки України)

79005, м. Львів, вул. Університетська, 1

Стаття присвячена дослідженню ресемантизації ключових термінів у тексті нового автобіографічного роману «Сад Емерсона» (“El huerto de Emerson”) Луїса Ландеро. Серед ресемантизованих одиниць виокремлено назви розділів і терміни, що маркують ідейно-тематичну організацію твору. Зауважено, що залучення автором ресемантизацій є важливою складовою письменницької техніки Луїса Ландеро.

Ключові слова: метафора, семантизація, ресемантизація, асоціація.

RESEMANTIZATION IN THE NOVEL “EMERSON’S GARDEN” (“EL HUERTO DE EMERSON”) BY LUIS LANDERO

Olena Yu. Saifutdinova (Lviv, Ukraine)

olena.sayfutdinova@lnu.edu.ua

PhD (Philology), associate professor at French Philology Department

Ivan Franko National University of Lviv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

1 Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79005

This article is devoted to the study of resemantization of the key terms in the text of the new autobiographical novel «Emerson’s Garden» (“El huerto de Emerson”) by Luis Landero.

In Ukrainian Spanish studies the name of Luis Landero is associated with the Generation of 1968, postmodern realism, post postmodern novel and existentialism, the

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Ресемантизація в романі «Сад Емерсона» (“El huerto de Emerson”) Луїса Ландеро (Українською) [Resemantyzacija v romani «Sad Emersona» (“El huerto de Emerson”) Lui'sa Landero]

© Сайфутдінова О. Ю. [Saifutdinova O. Ju.], olena.sayfutdinova@lnu.edu.ua

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

features which mark the early works of the writer. Writing activity of Luis Landero for the last decades was not mentioned by Ukrainian investigators nevertheless it demonstrates a new high level of literary mastership. In his autobiographical novel «Emerson's Garden» mature writer constantly uses the experience of Spanish literature with his special narrative technique where a cognitive component dominates.

Estimating the achievements of the great writer and scientist Umberto Eco, it is observed how Luis Landero forecasts the role of the reader and then gives a new meaning to his own work and rewrites it so as just the author's idea could be crystalized. As a result, a transparent text with a clear message of the writer is obtained.

Among the main cases of resemantization the names of all parts of the novel and particular elements of ideological and thematical organization of the novel were highlighted. The process of resemantization affects the names of real objects and the objects of fiction literature reality. Newly resemantized units particularly influence the perception of the reader and convey the direction of the authors thinking, creating dynamic and live images. The article says that original author's metaphor and hyperbole are the locomotive of the resemantization process.

Key words: metaphor, semantization, resemantization, association.

Вступ: Вагомою постаттю серед розмаю сучасної іспанської літератури іспаністи вважають зрілого і досвідченого письменника Луїса Ландеро. Творчим почином цього автора став роман «Ігри пізнього віку» («Los juegos de la edad tardía», 1989). Еволюція майстерності Луїса Ландеро досягла рівня, на якому читач спостерігає якісну, проте легко прочитувану літературу, а філолог-дослідник – своєрідний стиль оповіді, досягнути якого можна лише за допомогою особливого інструментарію зображально-виражальних засобів мови.

Підсумовуючи пошуки українських досліджень творчості Луїса Ландеро, можемо зауважити, що вітчизняні стеціалісти з іспаномовної літератури дублюють погляди іспанських учених, котрі зараховують раннього Луїса Ландеро до «покоління 68» [1, с.193] та віднаходять у ньому риси представників екзистенційного роману [там само]. Також в українських літературознавчих джерелах бачимо, що Луїса Ландеро згадують серед авторів, причетних до постмодерного реалізму [4] та пост-постмодернізму та асоціюють його з романом «Ігри пізнього віку» («Juegos de la edad tardía», 1989) [3, с. 89]. Творчість цього автора за останні десятиліття практично лишилася поза увагою української іспаністики, тому значною є потреба вивчення здобутків Л.

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Resemantization in the Novel "Emerson's Garden" ("El huerto de Emerson") by Luis Landero (in Ukrainian)

[Resemantyzacija v romani «Sad Emersona» ("El huerto de Emerson") Lui'sa Landero]

© Saifutdinova O. Yu. [Saifutdinova O. Ju.], olena.sayfutdinova@lnu.edu.ua

Ландеро, позаяк він є флагманом сучасної іспанської літератури. Порівняно нещодавно з-під пера Луїса Ландеро вийшли романи «Відпущення» (тут і далі переклад мій. – О. Сайфутдінова) (“Absolución”, 2012) та «Балкон узимку» (“El balcón en invierno”, 2014), ще новішим творчим надбанням автора є «Життя на продаж» (“La vida negociable”, 2017) та «Дрібний дощ» (“Lluvia fina”, 2019). На початку 2021 року Луїс Ландеро опублікував «Сад Емерсона» (“El huerto de Emerson”) – свій найсвіжіший автобіографічний роман. Як літератор-теоретик і викладач певних гуманітарних дисциплін, на практиці автор транслює читачеві свою любов до красивого слова та обізнаність з іспанською літературою; Луїс Ландеро шанує її приписи і водночас приймає найновітніші тенденції літератури: як досвідчений умілець, автор догоджає смакам сучасного читача, бо ж володіє багатим арсеналом витончених і гнучких методів художнього зображення.

Видатний майстер слова, теоретик і практик семіотики Умберто Еко досяг літературних вершин, завдяки своєрідному літературному стилю, базованому на підґрунті лінгвістичної та філософської науки. Семіотику, яка передбачає набуття термінами чи висловлюваннями значень у тому чи іншому контексті, Умберто Еко зараховував до п'ятого напрямку семантики [5, с. 16]. Так, зміна контексту є необхідним середовищем для процесів ресемантизації.

Вікторіно Зекетто, сучасний італійський дослідник семіотики, описує ресемантизацію як неперервний процес: «...ідея, почуття або прагнення ніколи не зреалізується сповна, і завжди буде хтось, хто виявить їх через ресемантизацію» [7, с. 142].

Цілочасне спостереження за функціонуванням термінів та їхніх значень у різних текстах дає змогу виокремити «Сад Емерсона» як такий, що є підходящим матеріалом для дослідження ресемантизації. Ми розглянемо заголовки розділів і ключові слова в ідейно-тематичній організації роману.

Основний зміст: Уже в назві роману, яка має промовистий, сучасний і претензійний вигляд, читачеві запропоновано загадку. Зауважмо, що адресатом назви є не лише читач Луїса Ландеро, а й будь-яка особа, що може почути чи побачити найменування роману в мас-медіа.

Початкове знайомство з назвою «Сад Емерсона» викликає в адресата ті чи інші асоціації, а вони вже створюють і перше враження, і певні очікування від роману. Перелік можливих асоціацій потенційних адресатів буде розлогим,

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistichnoi' semantyky])

Ресемантизація в романі «Сад Емерсона» (“El huerto de Emerson”) Луїса Ландеро (Українською) [Resemantyzacija v romani «Sad Emersona» (“El huerto de Emerson”) Lui'sa Landerol]

© Сайфутдінова О. Ю. [Sajfutdinova O. Ju.], olena.sajfutdinova@lnu.edu.ua

тож ми не шукатимемо гіпотетичних відповідей на словосполучення-стимул, позаяк цю місію належить доручити психолінгвістичному експериментові. Натомість у пошукових системах всемережі за назвою *Emerson Garden* можна знайти парк у Брукліні, проте це тлумачення найменування роману не відповідатиме закладеному автором смислу. Сам Луїс Ландеро у першому розділі («Час збирати врожай») лише натякає на пояснення назви, проте починає тлумачити словосполуку «сад Емерсона» – творіння власного розуму, уяви і пам'яті – лише у п'ятому розділі («Дитина і мудрець»); тут слово «сад» сематизується як «наділ», «ділянка землі», «власна нива», «окремішність». Автор завершує інтерпретацію назви «Сад Емерсона» у дванадцятому розділі («Зі саду на море»), коли по-новому розкриває термін «сад» за допомогою поетичного твору Хуана Рамона Хіменеса; тут «сад» означає «безпечне місце», «точка споглядання».

Про ресемантизацію і про те, як сприймає людина зміну та появу нових значень, Луїс Ландеро говорить у художній спосіб: *Qué inmenso poder tiene el lenguaje, creador de realidades que, cuando fraguan, resultan más fuertes y perdurables que la propia realidad objetiva* [6, p. 14]. – «Яку неосяжну владу має мовлення, воно витворює реальності, котрі, щойно загуснуть, видаються міцнішими і тривкішими за об'єктивну дійсність».

Ядрами ресемантизаційних процесів у романі є назви більшості його розділів, тому доцільно зробити послідовний огляд цих семантичних змін (ми не оминемо жодного розділу):

1. “Tiempo de vendimia” – «Час збирати виноград». Назва репрезентує за допомогою метафори творчу зрілість – плідний для досвідченого письменника час.

2. “El viento en la vela” – «Попутний вітер». Назва розділу, хоч і не піддається авторській ресемантизації, проте актуалізує поширену метафору; з її допомогою Луїс Ландеро показує, як йому вдалося повернутися до успішної творчості.

3. “Un hombre sin oficio” – «Чоловік без ремесла». Яскрава авторська ресемантизація, позаяк назвою цього розділу Луїс Ландеро гостро суб'єктивно характеризує професію письменника.

4. “Donde Pache” – «Там, де Паче». Назва розділу демонструє оригінальну семантизацію, а звиклі комунікативні очікування читача ошукано, бо в розділі

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Resemantization in the Novel “Emerson’s Garden” (“El huerto de Emerson”) by Luis Landero (in Ukrainian)

[Resemantyzacija v romani «Sad Emersona» (“El huerto de Emerson”) Lui'sa Landero]

© Saifutdinova O. Yu. [Sajfutdinova O. Ju.], olena.sayfutdinova@lnu.edu.ua

йдеться не про місце знаходження персонажа, а про найменування торгової локації.

5. “El niño y el sabio” – «Дитина і мудрець». Розділ іменується таким чином, бо описує методику творчого пошуку автора, котра мала би поєднувати цікавість і досвід. Ресемантизація полягає в номінуванні допитливості «дитиною» а багатство пам’яті – «мудрецем».

6. “Un noviazgo” – «Лицання». Ресемантизація відсутня, позаяк розділ безпосередньо описує женихання сусіда до тітки автора.

7. “Iluminaciones” – «Осяяння». Ресемантизації не відбувається, позаяк цей термін семантизовано стертою лексикалізованою метафорою, яка не функціонує як троп ні в іспанській мові, ні в українській.

8. “Hombres y mujeres” – «Чоловіки та жінки». Ресемантизація відсутня: автор справді розповідає про чоловіків та жінок.

9. “Plegaria” – «Молитва». Ресемантизація відсутня: у розділі автор власне і зображує молитву.

10. “El Madrid de entonces” – «Мадрид тих часів». Ресемантизація відсутня: автор безпосередньо змальовує столицю своєї юності.

11. “El viejo marino” – «Старий моряк». Ресемантизації назви через метафору не відбувається, проте в розділі має місце порівняння письменника з моряком: і перший, і другий зачаровують аудиторію своїми оповідями.

12. “Mar desde el huerto” – «Зі саду до моря». Ця назва термінізувалася в свідомості Луїса Ландеро завдяки поезії Хуана Рамона Хіменеса; проте справжньої ресемантизації зазнало слово «сад»: тут воно вже означає «безпечний пункт спостереження», а не «власний клопоть землі» (текст п’ятого розділу).

13. “Cuando éramos tan guapos” – «Час, коли ми були такими гарними». Ресемантизація зачіпає слово «гарний»: автор мовить про своє відображення в свідомості закоханої в нього юнки. Так, у Луїса Ландеро слово «гарні» в цьому місці означає «кохані та закохані».

14. “Imposturas” – «Самозванства». Назва, що так вражає, насправді є ресемантизацією, виконаною за допомогою потужної гіперболи; «самозванством» письменник називає свій досвід непідхожої йому роботи, задля якої авторові доводилося деформувати справжнього себе.

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistichnoi' semantyky])

Ресемантизація в романі «Сад Емерсона» (“El huerto de Emerson”) Луїса Ландеро (Українською) [Resemantyzacija v romanі «Sad Emersona» (“El huerto de Emerson”) Lui'sa Landerol]

© Сайфутдінова О. Ю. [Sajfutdinova O. Ju.], olena.sajfutdinova@lnu.edu.ua

15. “Días de invierno” – «Зимові дні». Семантизація лише торкнулася символічного навантаження назви і не рушила далі.

Неодноразово ресемантизуються ключові для ідейно-тематичного ядра твору слова; вони творять найголовніші образи роману, і так семантичні зміни динамізують і оживлюють ці образи. За допомогою метафор Луїс Ландеро надає нових значень словам *viaje*, *memoria*, *farándula*, *mar*, *huerto* – першочергово вони означають відповідно «подорож», «пам’ять», «мандрівна трупа», «море», «сад». Згодом у тексті роману ці слова поступово ресемантизуються: *viaje* – «подорож» семантизується як «шлях», «життя», «пізнання», «занурення», «мрія», «сон»; *memoria* – «пам’ять» – як «архів», «репозиторій», «кухня», «лабораторія», «глибина», «бездонність»; *farándula* – «мандрівна трупа» – «відрадження у зв’язку з творчими зустрічами», «літературно-публіцистичний проєкт», «елемент шоу-бізнесу в діяльності письменника»; *mar* «море» – «кругозір», «перспектива», «погляд», «шанси», «далечинь»; *huerto* – «сад» – «город», «культура», «середовище», «індивідуальність», «окремішність», «затишне місце», «пункт спостереження».

Ці нові – метафоричні – значення часом зазнають актуалізації в афористичних сентенціях. Таким чином, у формулюваннях автора виникає подвійний симбіотичний зв’язок: афористичність забезпечує збереження метафоричного значення, натомість нове метафоричне значення підтримує афористичність висловлювання. До прикладу: *Hasta la fantasía tiene su casa en la memoria* [6, 9]. – «Навіть фантазія має свій дім у пам’яті».

Висновки і перспективи подальших наукових розвідок: Дослідження процесів зміни значення слів на матеріялі «Саду Емерсона» Луїса Ландеро дає змогу виснувати, що зв’язок між початковим і кінцевим значенням переосмислених термінів є відображенням людських відчуттів і переконань, а процеси ресемантизації є можливими насамперед тому, що знакам людської мови властива невмотивованість [2, с. 30]. Асоціацію початкового та кінцевого значень ресемантизованого терміна забезпечує виключно людський інтелект, здатний пов’язати не пов’язані між собою явища. Перспективними для подальшого дослідження ресемантизацій у «Саду Емерсона» будуть асоціативні експерименти з виокремленими в романі термінами за участі іспаномовних та україномовних студентів і викладачів, або ж інших доцільних категорій респондентів. Вдячною справою для лінгвістики та

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Resemantization in the Novel “Emerson’s Garden” (“El huerto de Emerson”) by Luis Landero (in Ukrainian)

[Resemantyzacija v romanі «Sad Emersona» (“El huerto de Emerson”) Lui'sa Landero]

© Saifutdinova O. Yu. [Sajfutdinova O. Ju.], olena.sayfutdinova@lnu.edu.ua

літературознавства було би системне дослідження техніки написання цього твору із залученням різних суб'єктів мовознавчої науки в рамках постнекласичного підходу.

Література:

1. Басанта, А. «Сучасний іспанський роман: тенденції і групи», пер. з ісп. Романової С. *Vsesvit* 1-2 (2011), <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/835/41/>
2. Бацевич, Ф. С. *Основи комунікативної лінгвістики* (Київ, Академія, 2004), 344.
3. Дроздовський, Д. «Стратегії експлікації постмодерністської чуттєвості в іспанській літературі 1960-1990-х рр.: з перспективи пост-постмодернізму.» *Studia Methodologica* 43 (2016): 135-140.
4. Оласірехі, М. Х. «Чи повернеться реальне до постмодерної літератури?», пер. з англ. Трегуб Г. *Vsesvit* 11-12 (2011), <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/940/41/>
5. Eco, Umberto. «Cinco sentidos de semántica.» *Acta Poética* 39-2 (2018): 13-33.
6. Landero, L. *El huerto de Emerson* (Barcelona: Tusquets Editores S.A., 2021): 240.
7. Zecchetto, Victorino. «El persistente impulso a resemantizar.» *Universitas* 14 (2011): 127-142.

References:

1. Basanta, A. «Suchasnyj ispans'kyj roman: tendencii' i grupy», per. z isp. Romanovoi' S. *Vsesvit* 1-2 (2011), <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/835/41/>
2. Bacevych, F. S. *Osnovy komunikatyvnoi' lingvistyky* (Kyiv, Akademiya, 2004), 344.
3. Drozdovs'kyj, D. «Strategii' eksplikacii' postmodernists'koi' chuttjevosti v ispans'kij literaturi 1960-1990-h rr.: z perspektyvy post-postmodernizmu.» *Studia Methodologica* 43 (2016): 135-140.
4. Olasirehi, M. H. «Chy povernets'ja real'ne do postmodernoi' literatury?», per. z angl. Tregub G. *Vsesvit* 11-12 (2011), <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/940/41/>
5. Eco, Umberto. «Cinco sentidos de semántica.» *Acta Poética* 39-2 (2018): 13-33.
6. Landero, L. *El huerto de Emerson* (Barcelona: Tusquets Editores S.A., 2021): 240.
7. Zecchetto, Victorino. «El persistente impulso a resemantizar.» *Universitas* 14 (2011): 127-142.

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Ресемантизація в романі «Сад Емерсона» («El huerto de Emerson») Луйса Ландеро (Українською) [Resemantyzacija v romani «Sad Emersona» («El huerto de Emerson») Lui'sa Landero]

© Сайфутдінова О. Ю. [Sajfutdinova O. Ju.], olena.sajfutdinova@lnu.edu.ua